

Обраћање првог потпредседника Владе и министра спољних послова Републике Србије Ивице Дачића на Министарској конференцији посвећеној религијским слободама:

„Поштовани потпредседниче Пенс,
Поштовани државни секретаре Помпео,
Даме и господо,

Задовољство ми је да данас присуствујем овом високом скупу, који има посебан значај у временима у којима живимо, када верска толеранција и међурелигијски дијалог имају водећу улогу у унапређењу људских права и изградњи хармоничних друштава, а могу пресудно утицати и на животна питања која су некада била искључиви прерогатив политике, како оне на међународном, тако и на државном нивоу, тј. унутар друштава. Ту мислим на изазове са којима се данас суочавамо, у првом реду у контексту присутне радикализације која у појединим земљама злоупотребљава одређене религијске концепте, изврћући њихову суштину и дајући им смисао који њихови родоначелници никада нису имали на уму, али и у контекст екуменског дијалога унутар хришћанских заједница, као и унутрашњег дијалога у оквиру било које друге верске заједнице. Због тога желим да вам захвалим на овој веома значајној и правовременој иницијативи.

Једно од фундаменталних права сваког човека и тековина цивилизације је право на исповест религије и задовољење својих духовних потреба. Република Србија, као секуларна држава која препознаје седам традиционалних верских заједница, али у којој истовремено делује чак 28 верских заједница на основу Закона о црквама и верским заједницама (усвојеног 2006. године) који им гарантује сва права и пуну верску и канонску једнакост, нарочито је посвећена омогућавању задовољења овог људског права у свим доменама живота. Она то чини кроз пуно поштовање слова закона, али и кроз поштовање свих међународних норми и стандарда у области вера, сматрајући право на вероисповест једним од кључних људских права. Поред чињенице да је ово право омогућено свим становницима Србије поменутиим законом, низ других закона и подзаконских аката регулишу права верника и верских заједница у различитим областима, попут вршења верских обреда у оружаним снагама, верског образовања у основним и средњим школама, пореских и других фискалних ослобођења и др.

Што се тиче гарантованог права на вероисповест, моја земља је чланица осам основних међународних уговора Уједињених нација у области заштите људских права. У том смислу, Србија припрема и редовно подноси периодичне извештаје механизмима УН за људска права. Систематичност у праћењу препорука УН у области људских права уведена је кроз рад Савета на нивоу Владе. Овај механизам, који је Србија развила као једина држава у региону и једна од ретких држава у свету, похваљен је и од стране Савета за људска права УН приликом Универзалног периодичног прегледа који је моја држава прошла у јануару ове године. Он, пре свега, подразумева инклузиван и транспарентан приступ у праћењу и решавању свих питања од значаја за промоцију људских права, кроз повезивање и заједничко деловање представника ресорних државних органа задужених за реализацију препорука, организација цивилног друштва и независних државних тела. У ту сврху сачињен је јединствени план испуњења препорука, који у овом тренутку садржи 388 препорука уговорних тела УН и Савета за људска права. Поред прегледа препорука, он садржи и преглед предузетих активности у вези испуњења поменутих препорука, преглед одговорних институција, као и рокова за реализацију, али и примедбе организација цивилног друштва и других релевантних актера. Како би План могао у потпуности да одсликава утицај политика и закона на националном и локалном нивоу, Савет Владе тренутно ради на конципирању индикатора испуњености препорука УН, као и на повезивању процеса извештавања телима УН са Циљевима одрживог развоја из Агенде УН 2030.

Илустрације ради, желим да вас информисем да се од 175 прихваћених препорука (од укупно 190 добијених) у Трећем циклусу Универзалног периодичног прегледа њих 9 односи на толеранцију према вероисповести. Оне се, између осталог, тичу јачања напора у промоцији толеранције према особама које припадају етничким, националним, расним, верским и другим мањинама, унапређења услова за припаднике националних мањина у циљу очувања и развоја њиховог приступа верским обредима, предузимања додатних мера и развијања стратегија у циљу сузбијања ксенофобије, говора мржње и дискриминације по основу расе, националности, етничке припадности, религије и др.

Поред наведеног, сматрам значајним да вас информисем и да моја земља активно ради на испуњењу препорука које јој је Комитет за људска права УН упутио приликом разматрања Трећег извештаја Републике Србије о примени Пакта о грађанским и политичким правима у марту 2017, где посебно истичем ону у којој се експлицитно наводи да држава потписница треба да гарантује у пракси принцип једнаког третмана религије у складу са захтевима из члана 18. Пакта. Она у том светлу активно сарађује и са Саветом Европе, где је у трећем циклусу мониторинга спровођења Оквирне конвенције за заштиту националних мањина Србија добила две препоруке у складу са чланом 8, којим се стране уговорнице обавезују да признају право сваком припаднику националне мањине да изражава своју религију или веру и да установљава верске институције, организације и удружења.

Дакле, у складу са наведеним напорима, припадници свих цркава и верских заједница у Републици Србији користе уставне верске слободе и ми немамо ниједну информацију ни пријаву да има било каквих оспоравања или кршења верских слобода. Ова права односе се, како на индивидуално и колективно испољавање вере унутар самих цркава и верских

заједница, тако и у односима са другим црквама и верским заједницама и државним органима. Наша перспектива будућих односа међу црквама и верским заједницама је таква да можемо са сигурношћу тврдити да ће се и у будућем периоду, кроз међуверски дијалог који се води на свим нивоима у Републици Србији и бригу државе о остваривању људских права у складу са највишим светским стандардима, ова права остваривати без негативних појава.

Нажалост, таква ситуација није присутна и у нашој јужној покрајини, Косову и Метохији, која је почев од 1999. године под мандатом Уједињених нација. Овде су нажалост, деловањем привремених органа локалне самоуправе, припадници српског народа, њихова црква и њихово културно-историјско наслеђе под ударом већинског становништва и њихове шовинистичке идеологије већ готово две деценије. Подсетићу да су од јуна 1999. године подједнако на удару сви елементи присуства српске заједнице и историје - људи живи и мртви (рушење гробаља), културна баштина, цркве и манастири, уз уништавање и друге видове девастације верских, културних, историјских трагова словенства и Православља, укључујући вербалне и физичке нападе, па и убиства свештеника Српске православне цркве. Од четири изузетна верска објекта која се налазе на листи светске баштине УНЕСКО - Пећка патријаршија, манастир Високи Дечани, манастир Грачаница и Богородица љевишка, опстали су само три јер су били под пуном физичком заштитом НАТО снага, тј. КФОР-а. Још је трагичније стање права на вероисповест српског становништва, где оно директно зависи од средине у којој се верски објекат налази. Тако је право и слобода на верске обреде попут крштења, венчања, причешћа, сахране или помена – и уопште кад је реч о молитви православних верника, обезбеђено само у црквама и манастирима који се налазе у срединама са већинским или претежно српским становништвом. Ова трагична ситуација има, нажалост, поред етничких, и своје системске узроке. Мора се схватити да објекти Српске православне цркве на Косову и Метохији нису музеји, нити споменици – они су део концепта живе цркве, која је увек доступна и на услузи верницима, храмом, свештенством и монаштвом. Исто тако, посете расељеног српског становништва својим црквама и манастирима не смеју се сматрати ходочашћем. То нису посете странаца, већ доласци верника да се помоле, да запале свеће, да обиђу гробове својих предака и ближњих...

Зато је за унапређење верских слобода у покрајини потребно променити приступ и одустати од негирања, минимизирања и релативизовања континуиране нетолеранције већинске заједнице и њених институција, што треба да прате систематски напори за подизање свести о праву других да слободно и неометано исповедају своју веру.

Хвала вам на пажњи!"